

Regeringen
li.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet SOU 2023:84 En hållbar bioekonomistrategi – för ett välmående fossilfritt samhälle samt delbetänkandet SOU 2023:15 Förnybart i tanken

Er beteckning: LI2024/01199

Bakgrund

Regeringen beslutade den 17 juni 2022 att tillsätta en särskild utredare för att ta fram förslag till en nationell strategi för en hållbar, konkurrenskraftig och växande bioekonomi. Syftet var att främja hållbar tillväxt, förnyelse och sysselsättning i hela landet, bidra till miljö- och klimatnytta samt skapa en förstärkt försörjningsförmåga och minskad sårbarhet i samhället, baserat på biomassa från skogs-, jordbruks- och fiskerinäringarna samt restråvaror i livsmedelsförädlingen.

Övergripande synpunkter

Länsstyrelsen är positiv till visionen att *vi bidrar till ett välmående fossilfritt samhälle, genom en hållbar bioekonomi* och till det övergripande målet att *år 2040 har Sverige en mer resurseffektiv, motståndskraftig och konkurrenskraftig bioekonomi i hela landet*. I grunden är Länsstyrelsen även positiv till de kvantitativa indikatorer och målnivåer som föreslås. Länsstyrelsen menar dock att en förutsättning för att nå denna vision och dessa mål är att dessa förankras i riksdagen och att tillräckliga resurser tillförs till styrmedel och för kontinuerlig uppföljning. Annars ser länsstyrelsen en stor risk för att bioekonomistrategin får en otydlig och undanskymd roll. Det är också önskvärt att bioekonomistrategin tydligare relaterar till såväl Sveriges klimatmål och den klimatpolitiska handlingsplanen som mot det nationella skogsprogrammet.

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning att befintliga styrmedel inte är tillräckliga för att nå önskad produktion av

förnybara drivmedel i Sverige. Därav tillstyrker Länsstyrelsen förslaget att införa ett kompletterande, flexibelt och långsiktigt styrmedel. Länsstyrelsen menar dock att det ur försörjnings-synpunkt är önskvärt att svenskproducerade drivmedel i huvudsak framställs av inhemska råvaror, vilket inte kan garanteras med det föreslagna styrmedlet.

Länsstyrelsen delar bedömningen att det är viktigt att Klimatklivet finns kvar under många år framöver och att Klimatklivet är ett viktigt komplement till det styrmedel som utredningen föreslår. Därav tillstyrker Länsstyrelsen förslaget att förlänga Klimatklivet till 2030. Länsstyrelsen välkomnar även en breddning av Klimatklivet, så att stöd även kan ges till projekt som stärker försörjningsförmågan.

Synpunkter kring delbetänkandet SOU 2023:15

I bioekonomiutredningens delbetänkande hanteras ett uppdrag att analysera genomförbarheten i och att föreslå åtgärder som främjar effektiv produktion av flytande biodrivmedel baserat på inhemska råvaror i Sverige.

Avsnitt 5 Utredningens förslag och överväganden

Länsstyrelsen delar bedömningen att befintliga styrmedel inte räcker för att undvika eller mildra befintliga hinder och risker i tillräcklig utsträckning för att säkerställa att investeringar i ökad produktion av flytande förnybara drivmedel och mellanprodukter med ny teknik i Sverige kommer genomföras. Därav är Länsstyrelsen positiv till förslaget att införa ett kompletterande, flexibelt och långsiktigt styrmedel, alternativt till att utveckla befintliga styrmedel såsom Klimatklivet, statliga kreditgarantier, Industriklivet eller EU:s innovationsfond, så att de bättre kan bidra till ny produktion av avancerade biodrivmedel.

5.1 Översiktlig beskrivning av förslagets ingående delar

Länsstyrelsen menar att det ur försörjningssynpunkt är önskvärt att svenskproducerade drivmedel i huvudsak framställs av inhemska råvaror. Länsstyrelsen tolkar även målet i slutbetänkandet (avsnitt 9.2.1), om att den inhemska produktionen av förnybara drivmedel ska stå för 90 procent av transportsektorns drivmedelsbehov, ligger i linje med det synsättet. Styrmedlet är dock utformat på ett sätt som inte kan garantera att inhemska råvaror används vid framställning av svenskproducerade drivmedel. Detta trots att uppdraget gällde just ”effektiv produktion av flytande biodrivmedel baserat på inhemska råvaror i Sverige”.

Avsnitt 5.2.5 Tidsperiod för styrmedlet

Länsstyrelsen ser positivt på att styrmedlet föreslås att existera under 25 år. Långsiktiga och tydliga spelregler kan bidra till en stärkt investeringsvilja hos näringslivet.

Avsnitt 6.1.1 Ansvar för beredskap vad avser drivmedel

Länsstyrelsen är positiv till förslaget att uppdra åt civilområdesansvariga länsstyrelser att analysera befintlig situation vad avser beredskap och försörjning av drivmedel, på lokal och regional nivå samt vid behov lämna förslag på åtgärder för att förbättra beredskapen med avseende på drivmedels betydelse för att upprätthålla samhällsviktig funktion.

Avsnitt 6.2 Klimatklivet

Länsstyrelsen delar bedömningen att det är viktigt att Klimatklivet finns kvar under många år framöver och att Klimatklivet är ett viktigt komplement till det styrmedel som utredningen föreslår. Därav tillstyrker Länsstyrelsen förslaget att förlänga Klimatklivet till 2030.

Synpunkter kring slutbetänkandet SOU 2023:84

I bioekonomiutredningens slutbetänkande hanteras uppdrag att ta fram förslag till en nationell strategi, ett eller flera uppföljningsbara mål och, vid behov, åtgärder för en hållbar, konkurrenskraftig och växande bioekonomi.

Avsnitt 9.1 Strategi för en resurseffektiv bioekonomi

Länsstyrelsen är positiv till visionen att *vi bidrar till ett välmående fossilfritt samhälle, genom en hållbar bioekonomi* och till det övergripande målet att *år 2040 har Sverige en mer resurseffektiv, motståndskraftig och konkurrenskraftig bioekonomi i hela landet*. I grunden är Länsstyrelsen även positiv till de kvantitativa indikatorer och målnivåer som föreslås i avsnitt 9.2.1. Länsstyrelsen menar dock att en förutsättning för att nå denna vision och dessa mål är att dessa förankras i riksdagen och att tillräckliga resurser tillförs till styrmedel och för kontinuerlig uppföljning.

Utredningens förslag till övergripande mål är bland annat en motståndskraftig bioekonomi och i visionen framhålls att det i ett välmående samhälle finns stark försörjningsförmåga och beredskap för krissituationer eller krig, vilket skapar trygghet för alla invånare i Sverige. Länsstyrelsen vill därför påtala att stabila ekosystem med hög resiliens är en grundförutsättning för att ovanstående ska kunna fungera långsiktigt. Detta är inte tillräckligt belyst i utredningen.

Länsstyrelsen vill också påtala att det finns tydliga målkonflikter mellan ett ökat virkesuttag och olika natur-, miljö- och klimatmål, vilka behöver utredas mer noggrant. Länsstyrelsen menar att en hållbar bioekonomi inte kan förenas med betydande förluster av biologisk mångfald, habitat och naturområden.

Avsnitt 9.5 Åtgärder innan den första handlingsplanen

Generellt sett ställer sig Länsstyrelsen positiv till de förslag som presenteras i avsnittet.

Styrmedel för att främja biobaserade lösningar

Länsstyrelsen är positiv till förslaget att analysera behov och föreslå styrmedel för att främja biobaserade lösningar. Länsstyrelsen menar att det är särskilt angeläget att beakta lönsamhetsfrågor inom jordbrukssektorn. Det är helt avgörande med styrmedel för till exempel inhemsk produktionen av kraftfoder respektive gödselmedel om självförsörjningsgraden av dessa varor ska kunna ökas. Är det inte lönsamt för lantbruket med inhemsk produktion så kommer det inte att bli någon förändring. Detsamma gäller främjande av andra möjliga varor från fiskerinäring och vattenbruk.

Länsstyrelsen välkomnar studier och data för tillgängliggörande av restströmmar och ser det som särskilt viktigt att lagstiftning och regelverk inte skapar ytterligare administrativa hinder eller arbetsbörda för företagen. Uppdragen om att förenkla för företag måste beaktas om målen ska nås och då kan digitalisering inte vara det enda verktyget vad gäller förenkling.

Försörjningsanalys av Sveriges samlade behov av försörjningskritiska biobaserade varor och tjänster

Länsstyrelsen instämmer i utredningens förslag att den nationella försörjningsanalysen utförs så att den resulterar i en identifiering av Sveriges nationella behov av försörjningsviktiga, biobaserade varor och tjänster samt en nationell nödvändig försörjningsnivå av sådana varor och tjänster. Länsstyrelsen ser också att det kan vara värdefullt att utreda eventuella åtgärder för vad man ska göra om det visar sig att nödvändig försörjningsnivå inte kan uppnås, kanske även en beskrivning över i vilken prioritering nationella behov ska försörjas.

Utveckla Klimatklivet för en stärkt försörjningsförmåga

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att Klimatklivet förlängs och att ett nytt kriterium kring stärkt försörjningsförmåga införs i Klimatklivsförordningen.

Länsstyrelsen menar att det vore mycket positivt om projekt som bidrar till stärkt försörjningsförmåga kan få stöd via Klimatklivet. Samtidigt menar Länsstyrelsen att det vore önskvärt att dylika projekt kan få stöd även om de ger avsevärt lägre klimatnytta än andra projekt. Exempelvis har Länsstyrelsen hanterat flera ansökningar om fjärrvärmeprojekt, vilka fått avslag då klimatnyttan varit alltför låg. Länsstyrelsen menar dock att det vore önskvärt att vissa av dessa projekt blivit beviljade, då det hade medfört en avlastning på elsystemet. I praktiken har dessa avslag nämligen medfört en fortsatt övergång till eldrivna värmepumpslösningar. Ur ett krisberedskapsperspektiv är detta besvärligt, speciellt i elområde 4 där effekttillgången periodvis är kritisk.

När det gäller mer innovativa Klimatklivprojekt, såsom det som omnämns i not 58, så kan dessa redan premieras enligt 4 § klimatklivsförordningen (2015:517), då de bidrar till spridning av teknik och marknadsintroduktion. Därför är det inte självklart att ett nytt försörjningsförmågekriterium i 4 § kommer medföra önskvärd effekt fullt ut.

Länsstyrelsen menar även att de öppna utlysningarna är en styrka för Klimatklivet. Därav är Länsstyrelsen tveksam till att genomföra konkurrensutsatta anbudsförändringar, då detta medför administrativt merarbete för sökande och myndigheter. Här finns också en betydande risk för att vissa aktörer inte kommer lämna anbud, då anbudsförändringen skulle upplevas som alltför komplext.

Utöka risk- och sårbarhetsanalyser

Länsstyrelsen ställer sig bakom förslaget att länsstyrelserna ges i uppdrag att inför framtagandet av risk- och sårbarhetsanalyser, genomföra analyser av regionens styrkor och svagheter kopplat till motståndskraft, som innehåller ett framtidsperspektiv likväl som ett bioekonomiperspektiv. Länsstyrelsen är också positiv till att analyserna ska genomföras tillsammans med flera aktörer och i ett tidigt skede. Länsstyrelsen vill också påtala att risk- och sårbarhetsanalyser ofta blir alltför övergripande utifall att tid och resurser inte läggs på att genomföra faktiska analyser. Detta förslag ger goda förutsättningar för mer genomarbetade analyser. För att analyserna

ska ge goda resultat bör det dock finnas en gemensam metod.
Annars finns det en risk att analyserna görs på enklast möjliga sätt.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Anders Thornberg med energi- och klimatsamordnare Patrik Ekheimer som föredragande. I den slutliga handläggningen har också vikarierande länsråd Lovisa Ljungberg, samhällsbyggnadsenhetens chef Cecilia Engström, landsbygdsenhetens chef Kristin Ovik, risk- och brandingenjör Erik Joelsson samt naturvårdshandläggare Conradin Weindl medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia

li.smf@regeringskansliet.se